

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta

StV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys laiksi tartuntatautilain 40 §:n muuttamisesta (HE 5/2023 vp)

Ehdotettu muutos

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevällä henkilöstöllä olisi jatkossa oikeus saada tietoja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämistä tartuntatautirekistereistä.

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos voisi jatkossa luovuttaa ylläpitämistään tartuntatautirekistereistä tietoja aluehallintoviraston, hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavan lääkärin lisäksi myös muulle tartuntataudeista vastaavan lääkärin nimeämälle tartuntatautien torjuntaan osallistuvalla hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän terveydenhuollon toimintayksikön henkilöstölle siinä laajuudessa kuin se on tartuntatautien torjuntatyöhön kuuluvien tehtävien vuoksi välttämätöntä.

Nykytila

Voimassa olevan tartuntatautilain 40 §:n nojalla THL voi luovuttaa tartuntatautilain tarkoittamiin rekistereihin tallennettuja tietoja aluehallintoviraston tartuntataudeista vastaavalle lääkärille tai hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavalle lääkärille siinä laajuudessa kuin se on tartuntatautien torjuntatyöhön kuuluvien tehtävien vuoksi välttämätöntä. Tietoja voidaan luovuttaa vain kunkin viranomaisen toimialuetta koskien. Tällä hetkellä tartuntatautilaissa tarkoitettujen THL:n rekisterien tietoja voivat siis tarkistaa vain hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavat lääkärit.

Hyvinvointialueet hyödyntävät tartuntatautirekisteriin tallennettuja tietoja alueellisessa tartuntatautien torjuntatyössä. Tartuntatautirekisteriin tallennettuja tietoja käytetään muun muassa sairastuneiden ja altistuneiden tunnistamisessa, tartunnan jäljityksessä sekä alueellisen epidemiatilanteen arvioinnissa. THL ylläpitää valtakunnallista tartuntatautirekisteriä tautien seurantaan ja torjuntaan sekä viranomaistoimintaa, tilastointia ja tutkimusta varten. Rekisterin yhtenä käyttötarkoituksena on siis palvella tartuntatautien seuranta- ja torjuntatyötä.

Tartuntatautien torjuntaa toteutetaan hyvinvointialueilla niin tartuntatautien torjunnasta vastaavien lääkäreiden, hoitohenkilöstön kuin esimerkiksi tartunnan jäljittäjien sekä osin myös avustavan henkilökunnan toimesta. Tartuntatautien torjuntatoimet on usein syytä käynnistää nopeasti, minkä vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, että hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän tartuntatautien torjuntatyöhön osallistuvalla henkilöstöllä on työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa oikeus saada tietoja suoraan THL:n ylläpitämästä tartuntatautirekisteristä. Lisäksi tietojen ajantasaisuuden ja oikeellisuuden ylläpitäminen edellyttää koko tartuntatautien torjuntatyön henkilöstön työpanosta, vaikka ilmoituksen mahdollisista rekisteritietojen korjaustarpeista tekeekin tartuntataudeista

vastaava lääkäri. Tietojen ajantasaisuus ja oikeellisuus ovat myös rekisterin laatutekijä, joka mahdollistaa tietojen tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen torjuntatyön toteuttamisessa.

Yleisvaarallisten ja valvottavien sekä muiden ilmoitettavien tartuntatautien oikea-aikainen ja tehokas käytännön torjunta on riippuvainen tartuntatautirekisteristä. Tartuntatautiviranomainen tarkistaa tartuntatautirekisteriä jatkuvana toimintona. Rekisterin etäkäyttö on siten päivittäinen työkalu tartuntatautitapausten tunnistamiseksi, jotta tarpeellinen ohjaus- ja jäljitystyö voidaan varmistaa tehokkaasti ja viiveettömästi. Kartoittamalla uudet tautitapaukset, joita sekä tartuntatautilääkärit ja hoitajat selvittävät haastattelemalla, voidaan tartunnanlähteet ja altistuneet ohjata tutkimuksiin ja tarvittaessa profylaktiseen hoitoon tai rokotukseen mahdollisimman ripeästi.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on turvata tartuntatautien torjuntatyöhön liittyvien tehtävien tehokas ja oikea-aikainen hoitaminen hyvinvointialueilla ja HUS-yhtymässä. Esityksen taustalla on erityisesti tavoite suojata perustuslaillista oikeutta terveyteen ja elämään mahdollistamalla tartuntatautien torjuntaan osallistuvan terveydenhuollon toimintayksikön henkilöstön tiedonsaantioikeudet tartuntatautirekistereistä. Tietoja saisivat edelleenkin käsitellä ainoastaan henkilöt, joilla on työtehtävistään johtuvat tarve käsitellä kyseisiä tietoja.

Esityksen vaikutukset tartuntatautien torjuntaan

Sääntely mahdollistaisi sen, että THL voisi jatkossa luovuttaa oikeuden omien tartuntatautirekisteriensä etäkäyttöön aluehallintoviraston sekä hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavan lääkärin lisäksi myös muulle hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän tartuntatautien torjuntaan osallistuvalla henkilöstölle.

Tartuntatauti-ilmoitusten tarkistaminen, täydentäminen ja korjaaminen eivät välttämättä vaadi lääkäriltä vaadittavaa pätevyyttä, vaan tartuntatauteihin perehtyneen hoitohenkilökunnan pätevyys riittää hyvin. Terveydenhuollossa ja potilastyössä lääkäreiden lisäksi myös muu hoitohenkilökunta ja myös muu terveydenhuollon toimintayksikön henkilöstö tekee kirjauksia potilaskertomukseen sekä potilasasiakirjoihin tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Esimerkiksi osastosihteerien tehtävänkuva sisältää tavanomaisesti myös potilastietojen kirjaamista, sairauskertomusten, lausuntojen, läheteiden ja todistusten kirjoittamista sekä arkistointia ja laskutusten hoitamista. Tartuntatautien torjuntatyössä toimivalla henkilöstöllä on sekä koulutuksen että työtehtäviensä antama osaaminen potilastietojen kirjaamiseen, tarkastamiseen, käsittelyyn sekä salassapitoon. Potilaskertomuksiin ja -tietoihin liittyvien kirjausten tarkistaminen, täydentäminen ja korjaaminen ovat toimia, joita terveydenhuollon toimintayksikön henkilöstö toteuttaa päivittäisessä työssään. Tartuntatauti-ilmoitusten tarkistaminen, täydentäminen ja korjaaminen eivät eroa olennaisesti tästä henkilöstön tavanomaiseen työhön kuuluvasta tehtävästä, eikä näin ollen vaarantaisi myöskään tartuntatautirekisterien tietojen oikeellisuutta vaan pikemminkin parantaisivat sitä. Lisäksi tartuntatautien torjuntatyöhön osallistuvalla henkilöstöllä on käytännössä aina mahdollisuus konsultoida tarvittaessa myös tartuntataudeista vastaavaa lääkäriä.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi sen, että hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavat lääkäreiden lisäksi myös muut tartuntatautien torjuntatyötä tekevät hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän palveluksessa olevat henkilöt saisivat etäkäyttöoikeudet tartuntatautirekisterien

tietoihin siinä laajuudessa, mitä heidän työtehtävänsä edellyttävät. Tämä sujuvoittaisi ja mahdollisesti nopeuttaisi tartuntatautien torjuntatyötä alueilla ja siten turvaisi osaltaan myös alueella asuvien ihmisten terveyttä sekä alueen terveydenhuollon palvelujen riittävyyttä sekä laatua. Muutoksen myötä hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden työaikaa säästyisi mahdollisesti enemmän niihin tartuntatautien torjuntaan liittyviin tehtäviin, joita muu tartuntatautien torjuntaan osallistuva henkilö ei voisi toteuttaa.